

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İçindekiler Tablosu

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi	2
1.1. Amaç	2
1.2. Kapsam	2
2. Endeks Hesaplamada Uygulanan Esaslar	2
2.1. Ağırlıklandırma	3
2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması	3
3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi	3
4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi	4
4.1. Firmaların Ciro Düzeyine göre Beklentileri	5
4.2. Firmaların Çalışan Sayısına Göre Ekonomik Beklentileri	6
5. Sektörlere Göre Beklenti	7

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

1. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası ile İstanbul Ticaret Üniversitesi'nce yürütülmekte olan çalışma kapsamında reel ekonomik beklenti hakkında gösterge niteliğinde bir endeks oluşturulması planlanmıştır. Çalışmada, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı yeminli mali müşavirlere uygulanmak üzere anketler düzenlenmiş ve anketlerden elde edilen sonuçlar neticesinde 'İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi' oluşturulmuştur.

1.1. Amaç

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi, şirketler için bir erken uyarı sistemi oluşturmak, reel ekonomik beklentileri özet şekilde sunacak bir endeks oluşturmak, bunları izlemek ve değerlendirmek, karar alıcı ve uygulayıcılara veri ve bilgi desteği sağlamak amacı ile üretilmektedir.

Elde edilmesi planlanan endeksin altışar aylık periyodlarla yayınlanması kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda içinde bulunulan 3 aylık dönemde mevcut ekonomik durumun saptanması ve gelecek 3 aylık beklentinin elde edilmesi öngörülmektedir.

1.2. Kapsam

Endeks, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen yeminli mali müşavirler tarafından cevaplanan anketlerden elde edilen verilerle hesaplanmaktadır.

Anket Yeminli Mali Müşavirlerin takip etmekte olduğu işletmelerden hareketle sunacağı;

“Ciro beklentisi”, “Stok beklentisi”, “Çalışan sayısı beklentisi”, “Şüpheli alacak beklentisi”, “Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi”, “Öz kaynak beklentisi”, “Yabancı kaynak kullanım beklentisi”, “Faaliyet karı beklentisi”, “Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi” üzerine değerlendirmelerini kapsamaktadır.

Kapsam dahilinde işletme büyüklükleri Büyük, Orta ve Küçük işletmeler olmak üzere sınıflandırılarak incelenmesi planlanmaktadır. Ayrıca sektörler itibariyle Madencilik ve Enerji, Tekstil, İnşaat, Ticaret, Turizm, İmalat, Finans, Otomotiv, Bilişim, Sağlık, Lojistik ve Taşımacılık olmak üzere 11 sektör gruplaması yapılmıştır.

2. Endeks Hesaplama Uygulanan Esaslar

Endeksin hesaplamasında her bir değişkenin ekonomik beklentilere etkisinin ağırlıkları ve etki yönünün belirlenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşü, yeminli mali müşavirler arasından rastsal olarak seçilen 166 kişiye yapılan “Uzman Anketi” ile elde edilmiştir.

Istanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

2.1. Ağırlıklandırma

Uzman Anketlerinin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen ağırlıklar;

Endeks Göstergeleri	Etki Yönü	Etki Ağırlığı
Ciro düzeyi	Pozitif	0,279
Faaliyet karı düzeyi	Pozitif	0,172
Çalışan sayısı	Pozitif	0,142
Öz kaynak düzeyi	Pozitif	0,137
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi düzeyi	Pozitif	0,030
Şüpheli alacak düzeyi	Negatif	0,130
Yabancı kaynak kullanım durumu	Negatif	0,072
Stok düzeyi	Negatif	0,025
Faaliyet dışı gelir düzeyi	Negatif	0,014

2.2. Bileşik Endeksin Hesaplanması

Anket sonucunda elde edilen verilerle bir dağılım endeksi hesaplanmaktadır. Hesaplama kullanılan yöntem; pozitif etki eden göstergeler için, artış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak elde edilir. Yani;

$$\frac{\left[("artış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2} ("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı) \right] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

Hesaplaması uygulanır. Endekse negatif etki eden göstergeler için ise azalış bekleyen anket katılımcılarının yüzdesi ve değişim beklemeyen katılımcıların yüzdesinin yarısı toplanarak hesaplanır. Yani;

$$\frac{\left[("azalış" bekleyenlerin sayısı) + \frac{1}{2} ("aynı" kalmasını bekleyenlerin sayısı) \right] * 100}{\text{toplam cevaplanan anket sayısı}}$$

hesaplaması uygulanır.

3. Bileşik Endeksin Değerlendirilmesi

Yukarıdaki formül hesaplamasına göre; %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığı, %50'nin üstü endekste bir artış olduğu, %50'nin altı endekste bir azalış olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bir sonraki üç aylık döneme ilişkin hesaplanan bileşik endeks %50'nin üstünde ise geçen üç aylık döneme göre ekonomide canlanma (genişleme) beklendiğine işaret etmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve aralarından rastsal olarak seçilen 166 Yeminli Mali Müşavir tarafından cevaplanan anketlerden hareketle 2019 yılı üçüncü ve dördüncü çeyrek dönemi için “İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi” hesaplanmıştır.

	İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	40.4
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	40.8

Sonuçlarda

- %50 elde edilmesi halinde endekste bir değişiklik olmadığını,
- %50'nin üstü endekste bir artış olduğunu,
- %50'nin altı endekste bir azalış olduğunu işaret etmektedir.

2019 3. çeyrek (Temmuz - Eylül) döneminde bileşik endeks 40.4 değeri ile ekonomik göstergelerde bir önceki döneme göre daralma olacağına işaret etmektedir.

2019 4. çeyrekte (Ekim - Aralık) ise elde edilen 40.8 endeks değeri, daralmanın devam edeceği ancak bir önceki çeyreğe nazaran daralma hızında yavaşlama olacağını göstermektedir.

Alt Göstergeler			
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)		4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	
Ciro beklentisi	46,3	Ciro beklentisi	47,9
Stok beklentisi	54,3	Stok beklentisi	58,3
Çalışan sayısı beklentisi	32,7	Çalışan sayısı beklentisi	31,6
Şüpheli alacak beklentisi	24,2	Şüpheli alacak beklentisi	25,8
Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	41,0	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	41,3
Öz kaynak beklentisi	49,4	Öz kaynak beklentisi	47,6
Yabancı kaynak kullanım beklentisi	30,6	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	34,0
Faaliyet karı beklentisi	42,2	Faaliyet karı beklentisi	41,6
Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	59,4	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	56,0

4. Farklı Ölçekli Firmaların Beklentilerinin Değerlendirmesi

Firma büyüklüğüne bağlı olarak ekonomik göstergelere ilişkin beklentiler ve ekonomik göstergelere ilişkin hassasiyet farklılaşmaktadır. Ekonomik Beklenti Endeksi hesaplanırken firma büyüklüğüne ilişkin iki ölçü kullanılmıştır. Bunlar; ciro düzeyi ve firmada çalışan sayısıdır. Her iki grup da firma büyüklüğüne ilişkin bilgi vermekle birlikte ekonomik beklentilere ilişkin görüşleri ayrı ayrı incelenmiştir.

4.1. Firmaların ciro düzeyine göre beklentileri

Ciro düzeyi gruplandırmasında üç temel ayırım yapılmıştır. Ayırım, küçük ölçekli; “0-10 Milyon TL”, orta ölçekli; “10-50 Milyon TL”, büyük ölçekli; “50 milyon TL üstü” ciro düzeyine sahip

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

firmalar şeklinde değerlendirilmiştir. Ciro düzeyi büyüklüklerine göre değerlendirilen firmaların beklentileri de farklılaşmaktadır.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Ciro Düzeyi	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	41.4	40.6	42.8
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	41.4	39.8	43.1

2019 3. çeyrekteki beklentiler incelendiğinde, farklı ölçeklerdeki firmalarda 50 baz puanın üzerinde beklentinin oluşmadığı görülmektedir. Küçük ölçekli işletmelerde beklenti 41.4, orta ölçekli işletmeler 40.6 endeks değerini alırken, büyük ölçekli işletmeler 42.8 olan endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değeri almıştır.

2019 4. çeyrek beklentileri incelendiğinde 50 baz puanın altında elde edilen endeks değerleri sebebiyle tüm ölçekler için ekonomik daralma sinyali görülmektedir.

Ciro düzeyine göre küçük ölçekli firmaların daralma hızında yavaşlama olduğu, büyük ölçekli firmaların bu dönemde de 43.1 olan endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değeri almasının beklendiği görülmektedir.

	Alt Göstergeler	0-10 Milyon TL	10-50 Milyon TL	50 milyon TL üstü
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	37.5	41.9	52.8
	Stok beklentisi	50	66.7	51.1
	Çalışan sayısı beklentisi	50	35.5	34.4
	Şüpheli alacak beklentisi	50	25.8	23.3
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	37.5	42.2	43.9
	Öz kaynak beklentisi	37.5	56.3	51.7
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	37.5	26.6	30.9
	Faaliyet karı beklentisi	37.5	40.6	42.8
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	50	66.1	61.7
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	37.5	45.3	51.7
	Stok beklentisi	50	68.3	57.9
	Çalışan sayısı beklentisi	50	31.3	33.3
	Şüpheli alacak beklentisi	50	25.8	26.1
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	37.5	42.2	44.4
	Öz kaynak beklentisi	37.5	53.1	49.4
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	37.5	29	34.8
	Faaliyet karı beklentisi	14.5	35.9	45
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	50	62.5	57.2

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

4.2. Firmaların çalışan sayısına göre beklentileri

Firmalar “Çalışan sayısı”na göre üç temel gruba ayrılmıştır. Gruplandırma, küçük ölçekli; “50 kişiden az”, orta ölçekli; “50-250 kişi”, büyük ölçekli; “250 kişiden fazla” çalışana sahip firmalar olarak değerlendirilmiştir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi			
Çalışan Sayısı	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	38.9	37.3	45.5
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	40.7	37.8	45.6

2019 3. ve 4. çeyrek verileri, tüm ölçek büyüklüklerine göre 50 baz puanının altında hesaplanan endeks değerleri ile küçük, orta ve büyük ölçekli firmalarda ekonomik daralma beklentisine işaret etmektedir. Büyük ölçekli firmaların her iki dönemde de 45.5 ve 45.6 endeks değerleri ile 50 baz puana en yakın değeri almasının beklendiği görülmektedir.

	Alt Göstergeler	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	41.7	41.8	56.9
	Stok beklentisi	60	52.9	53
	Çalışan sayısı beklentisi	34.7	28.3	36.3
	Şüpheli alacak beklentisi	20.8	21.7	28.4
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	38.9	37.1	48
	Öz kaynak beklentisi	51.4	47.9	54.3
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	30.3	30.1	30
	Faaliyet karı beklentisi	40.3	39.3	47.1
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	59.7	63	54.9
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	44.4	45.7	55.9
	Stok beklentisi	61.1	58.1	46.7
	Çalışan sayısı beklentisi	34.7	26.4	37.3
	Şüpheli alacak beklentisi	23.6	22.5	30.4
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	41.7	35.7	49
	Öz kaynak beklentisi	48.6	45.7	50
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	37.5	32.8	32
	Faaliyet karı beklentisi	43.1	37.1	47.1
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	54.2	62.9	48

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

5. Sektörlere Göre Beklenti

Ekonomik beklenti endeksinde ilk başta 8 farklı sektör esas alınarak incelenmiştir. 2019 3.çeyrek ve 4. Çeyrek döneminde ise Bilişim, Sağlık ve Lojistik ve Taşımacılık sektörleri eklenecek toplam sektör sayısı 11 olmuştur.

3. çeyrek için en yüksek endeks değeri “Turizm” alanında gerçekleşmiştir 4. Çeyrekte ise en yüksek endeks değeri 65.8 endeks değeri ile “Tekstil” sektörüdür.

Daralma beklentisinin en yüksek olduğu sektör ise 3. çeyrekte 21.7, 4. çeyrekte ise 24.9 endeks değeri ile “Bilişim” sektörüdür.

3. çeyrek için sektörlerden elde edilen endeks değerleri incelendiğinde “Tekstil ” ve “Turizm” sektörleri hariç bütün sektör değerlerinin 50 baz puanının altında olduğu görülmektedir.

4. çeyrek beklentileri incelendiğinde ise “Madencilik ve Enerji” sektörü 53.5 endeks değeri ile, “Tekstil” sektörü 65.8 endeks değeri ile ve “Turizm” sektörü ise “60.0” endeks değeri ile 50 baz puanının üstünde yer alırken “Ticaret” sektörü de 48.7 endeks değeri ile 50 baz puana en yakın değer alan sektördür.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi		
Sektör	3. Çeyrek (Temmuz - Eylül)	4. Çeyrek (Ekim - Aralık)
Madencilik ve Enerji	48.9	53.5
Tekstil	67.2	65.8
Ticaret	45.5	48.7
İnşaat	27.8	27.2
Turizm	72.9	60
İmalat	38.5	37.2
Finans	25.5	31.8
Otomotiv	31.1	34.6
Bilişim	21.7	24.9
Sağlık	48.5	43.5
Lojistik ve Taşımacılık	44.5	46.2

“Madencilik ve Enerji” sektörü için 3. çeyrekte de bileşik endeks değerinin 50 baz puana oldukça yakın bir değer olan 48.9 değeri ile daralma beklentisini 4. çeyrekte ise 53.5 endeks değeri ile canlanma beklentisinin var olduğunu göstermektedir.

“Tekstil” sektöründe üçüncü çeyrek ve dördüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe nazaran canlanma beklentisinin var olduğu 67.2 ve 65.8 endeks değerleri ile görülmektedir.

“Ticaret” alanında faaliyet gösteren firmalar 3. çeyrekte 45.5 endeks değeri ile ekonomik daralmanın gerçekleşeceği, 4. çeyrekte ise daralmanın artarak devam edeceğini beklemektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

“İnşaat” sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından cevaplanan anketler 3. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre daralma gerçekleşeceğine işaret etmektedir. 4. çeyrek beklentisi ise 27.2.7 endeks değeri ile daralmanın devam edeceğine işaret etmektedir.

“Turizm” sektörü 3. çeyrekte 72.9 endeks değeri ile ekonomik faaliyetlerinde yaşanacak canlanma beklentisine işaret etmektedir. 4. çeyrekte ise hesaplanan 60.0 endeks değeri sektörde canlanmanın devam etmesinin beklendiğini göstermektedir.

“İmalat” sektöründe faaliyet gösteren firmaların 3. çeyrekte ekonomik faaliyetlerinde 38.5 endeks değeri ile daralma beklediği, bu daralmanın 4. çeyrekte de artarak devam edeceği beklentisi görülmektedir.

“Finans” sektöründe 3. çeyrek endeks değeri 50 baz puanının altında, 25.5 olarak gerçekleşmiştir; bu durum 3. çeyrekte bir önceki çeyreğe nazaran daralma beklendiğini ifade etmektedir. Sektörde 4. çeyrekte de endeks değeri ile (31.8) daralmanın devam etmesi beklenmektedir.

“Otomotiv” sektöründe 3. çeyrekte 31.1 endeks değeri ile bir önceki çeyreğe nazaran ekonomik faaliyetlerde daralmanın beklendiği, 4. çeyrekte 34.6 endeks değeri ile daralma beklentisinin devam ettiği görülmektedir.

“Bilişim” sektöründe 3. Ve 4. Çeyrek değerleri sırasıyla 21.7 ve 24.9 olarak gerçekleşmiş. Her iki çeyrekte de daralma beklentisi görülmüştür.

“Sağlık” sektöründe endeks değeri 50 baz puana yakın olarak 48.5 ve 43.5 olarak daralma beklentisi olduğunu göstermektedir.

“Lojistik ve Taşımacılık” sektöründe 3. Çeyrek 44.5 endek değeri ile 4. Çeyrek değeri ise 46.2 ile daralma beklentisini işaret etmektedir.

İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

	Alt Göstergeler	Madencilik ve Enerji	Tekstil	Ticaret	İnşaat	Turizm	İmalat	Finans	Otomotiv	Bilişim	Sağlık	Lojistik ve Taşımacılık
3. Çeyrek (Temmuz – Eylül)	Ciro beklentisi	55.6	87.5	48	23.1	90	46.3	33.3	31.8	28.6	70	50
	Stok beklentisi	61.1	62.5	54.2	46.4	60	62.2	50	54.5	28.6	25	57.7
	Çalışan sayısı beklentisi	50	41.7	36	25	80	35.4	11.1	27.3	7.1	30	30.7
	Şüpheli alacak beklentisi	27.8	37.5	28	26.8	50	18.3	0	22.7	7.1	40	26.9
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	50	75	48	21.4	90	41.7	27.8	22.7	14.3	50	46.2
	Öz kaynak beklentisi	50	75	58	33.9	50	48.8	44.4	50	42.9	40	53.8
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	33.3	50	35.4	28	40	24.4	37.5	22.7	14.3	10	42.3
	Faaliyet karı beklentisi	55.6	79.2	54	28.6	90	35.7	16.7	22.7	14.3	60	50
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	61.1	50	52	64.3	58.3	57.3	61.1	68.2	92.9	60	57.7
4. Çeyrek (Ekim – Aralık)	Ciro beklentisi	66.7	83.3	56	28.6	60	45.2	44.4	31.8	28.6	50	57.7
	Stok beklentisi	61.1	75	54	42.9	60	63.4	62.5	68.2	57.1	50	57.7
	Çalışan sayısı beklentisi	38.9	41.7	42	21.4	50	34.5	16.7	31.8	7.1	30	26.9
	Şüpheli alacak beklentisi	27.8	37.5	28	25	50	18.3	11.1	31.8	14.3	50	26.9
	Tahakkuk edecek kurumlar vergisi beklentisi	55.6	79.2	48	17.9	90	36.9	33.3	27.3	28.6	50	50
	Öz kaynak beklentisi	50	75	58	33.9	50	45.2	38.9	50	28.6	40	53.8
	Yabancı kaynak kullanım beklentisi	36.7	50	38	25	60	28	43.8	31.8	28.6	20	42.3
	Faaliyet karı beklentisi	72.2	75	54	23.2	80	32.1	22.2	27.3	28.6	50	50
	Faaliyet dışı gelir düzeyi beklentisi	61.1	50	52	62.5	40	59.5	50	50	64.3	40	57.7